

Seyit İmadettin Nesimi

(Bağdat-Nesim, 1370 - Halep,1417)

Avrupa edebiyatı nasıl, mertlik sembolü olarak genellikle Promete tipini timsal alıyorsa bütün doğu edebiyatı da Nesimi tipini almaktadır. Büyük şair Bağdat yakınlarındaki Nesim köyünde dünyaya gelmiş, sonra da doğduğu köyün adını kendine edebî mahlas olarak almıştır. Nesimî, 47 yaşında Suriye'nin Halep şehrinde dinsizlikle suçlanmış ve haksız yere diri diri derisi yüzölüp öldürülmüş büyük bir Türkmen şairidir.

Nesimî, devrinin güçlü bir filozofu ve alimidir. Arapça, Farsça ve Türkçe'yi son derece iyi bilmektedir ve bu dillerin üçünde de mükemmel eserler ortaya koyabilmiştir. O, Türkçe yazdığı şiirlerden birinde kendisinin Türkmen olduğu hakkında şöyle bilgi vermektedir:

*"Arap nutku tutulmuştur dilinden
Seni kimdir diyen kim Türkmen sen"*

Nesimî'nin şahsiyetinin mertliğin sembolü

MUŞTAGAM

Ey, nur-ı dil u diyde, dildarına muştagam,
Ey, yar-ı pesendide, didarma muştagam.

Ey, mah-ı peri-peyker vey huyrı melek,
Ey, lağl-ı lebin kövser, didanna muştagam.

oluşu gibi, sanatı da çağdaşlarına ve kendinden sonra gelenlere güzel örnek olarak tesir etmiştir.

Doğu klasik edebiyatının bütün temsilcileri ileri sürmek istedikleri ideallerinin duygusal tesirini arttırmak için

"Nesimi dek postun nahak soydular"

diyerek Nesimî tipine müracaat etmişlerdir.

Sözün kısası şu veya bu maksatla Nesimî adından bahsetmeyen ve ona büyük saygı duymayan bir tek şair bile yok gibidir. Türkmen klasik edebiyatının görkemli temsilcileri Akmuhammet ile Nurmhammet Andalıp ise bizzat Nesimî'nin hayatı ve sanatına dair "Nesimi" adlı tarihî poema (mesnevi) kaleme almışlardır.

Panteist düşüncesi uğruna ısrarla mücadele eden, ama softalar tarafından haksız yere suçlanıp öldürülen büyük Türkmen şairi Nesimî'nin derin felsefî muhtevayla yoğrulmuş Türkmençe şiirlerinden bazıları aşağıdadır:

MÜŞTAKIM

Ey gözümün ve gönlümün nuru, yüzüne müştakım
Ey beğenilmiş sevgili, yüzüne müştakım

Ey peri yüzlülerin şahı, ey huri, ey melek
Ey lâl dudağı kevser suyu gibi olan, yüzüne müştakım

Ey, dilber-i pınhanı, hem magdani, hem keni,
Ey, Yusub-ı Kenganı, didarına muştagam.

Ey, çeşme-yi hayvanım, sensiz nederem canım,
Ey, yar-ı vepadarım, didarına muştagam.

Ey, dilber-i dildarım, sen-sen ebedi yarım.
Ey, yar-ı vepadarım, didarına muştagam.

Ey, derdime sen derman, ben gövre, ıskın bir can,
Ey, teze gül-i handan, didarına muştagam.

Ey, şems ü kamar yüzli, şirin dodagm duzh,
Ey, şehit ü şeker sözlü, didarına muştagam...

Ey, dilber-i simun-ten, sen can-ıNesimi'sen,
Ey, serv, gül-i gülşen, didarına muştagam.

YAR İSTEME!

Sen mana ger yar sen, var, ey gönül, yar isteme,
Yarı dildar ol sana, bes yar-ı dildar isteme!

Bivepadır çünkü elem, kimden istersen vepa,
Bivepa dünyede sen yarı vepadar isteme!

Gel, bulanma bu tikenli elemın bağında çün,
Eysem ol, bihuda gülsüz yerde gülzar isteme!

Dünyenin mukdarı yokdur, ger bilur sen gadarnı,
Gadarna inanma anın, gadr u mukdar isteme!

İstiyen mırđarı kerkesdur mıdam, ey türpeguş.
Hızırımırđanol,mırđaramırđaristeme!

Dünyenin sövgüsü ağır yük imiş, menden eşit,
Nefsine yük etme anı, ey sebukbar isteme!

Haka münkürdür fağı, inanma ol şeytana kim,
Yokdur, ol cm halkının zatından ikrar isteme!

Reb ereninin covabı lenteranı çün gelür,
Sende gör didarını, sen özge didar isteme!

Magrıpetdir halis altın, zikgesi fazıl beyin,
Altını tanı dagaldar, arı dinar isteme!

Arı güf tar, ey köflül, gerçeklerin nutgundadır.
Her dili eğride yokdur, arı güf tar isteme!

Bir emin mehrem bolunmaz, ey Nesimi, çün bu gün,
Halka paş etme bu sırrı, keşf-i esrar isteme!

Ey gizlilik aleminin d ilberi, hem madeni, hem de ocağı
Ey Kenan ilinin Yusuf'u, yüzüne müştakım

Ey hayat suyum, sensiz ne yapayım canımı
Ey vefalı sevgilim, yüzüme müştakım

Ey gönlümün hakimi dilberim, sensin ebedi yârim
Ey vefalı sevgilim, yüzüne müştakım

Ey derdimin dermanı, ben gövdeyim, aşkın can
Ey gülen taze gül, yüzüne müştakım

Ey ay ve güneş yüzlü, şirin dudağı tuzlu
Ey bal şeker sözlü, yüzüne müştakım

Ey gümüş bedenli dilber, sen Nesimî'nin canısın
Ey servi, ey bahçenin gültü, yüzüne müştakım

YAR İSTEME

Sen bana eğer yar isen, var, ey gönül, yar isteme
Gönül hakimi yarıdır o sana, başka gönül hakimi ,
Yar isteme

Vefasızdır çünkü alem kimden istersin vefa
Vefasız dünyada sen vefalı yar isteme

Gel, bulunma bu dikenli alemin bağında
Sus, beyhude gülsüz yerde gül bahçesi isteme

Dünyanın miktarı yoktur, eğer bilirsın kadrini,
Kadrine inanma onun, kadir ve miktar isteme.

İsteyen mırđarı akbabadır daima, ey tuhaf kuş,
Hızır'ın mırđarı ol, mırđara mırđar isteme.

Dünyanın sevgisi ağır yük imiş, benden işit,
Nefsine yük etme onu ey yükü hafif olan kişi, isteme

Hakk'a münkürdür fakih, o şeytana inanma,
Yoktur, o cin halkının sahibinden ikrar isteme.

Madem ki Rab ereninin cevabı "lenteranı"dir,
Kendinde gör yüzünü, sen başka yüz isteme.

Marifettir halis altın, sikkesi fazıl beyin,
Altını dahi dağıtır, saf dinar isteme.

Ey gönül, arı, saf söz, gerçeklerin nutgundadır
Her dili eğride yoktur, arı, saf söz isteme

Madem ki bu gün bir emin dost, mahrem
bulunmaz ey Nesimî,
Halka aşikâr etme bu sırrını, esrarın keşfini isteme.

CANIMIN CANANASI

Merhaba! Ey, bahr-ı zatın gövher-i yegdenesi!
Şemg-i vahdetdir cemalin, kün-fekan pervanası.

Te ebet husnun gatında secde-yi şükr eylerem,
Ey, cemalin Kebesi sen, künte kenzin hanası.

Kim ki guvvas oldu, bildi vahdetin bahrında kim,
Elemiñ cismi sadaptır, suratın dür denesi.

Ey mana: "Müşkin saçından könlünü gutar!" diyen,
Hansı gapıldır scasilden çıhar divanesi.

Gözlerin sövda meyinden elemi mest eylemiş,
Gör, ne meydan esremişdir nerkesifi mestanası.

Leblerin lagh ezel bezminde içirmiş mana,
Ol meyın kim ne-pelekdur kemterin peymanası.

Çünkü veyran köfilüm, ey can, mesgen oldu ışkına,
İstemez ayrığ imarat könlümün veyranası.

Ey, bu aşık könlümün halın soran, her dem mana,
Halını bildirmez, illâ ışk oduna yanası.

İster idim canımı şükran verem men vaslına,
Duşmadı layık danga visalın şükranası.

Zahidin efsanasm goy, söyle ışkın halatın,
Aşığın semtine sığmaz zahidin efsanası.

Boldı laglından Nesimi nefhe-yi ruhul-kuds.
Ey, Nesimi'nin hayatı, canımın cananası!

DUN'YEDE

Her kişinin bir mınasıp yan yokdur dün'yede,
Ol kişinin özünifi bir kerı yokdur dün'yede.

Her kişiğe dert beripdir, gitdi derman agtarıp,
Neylesin, ol derdinin dermanı yokdur dün'yede.

Bayguşu veyranda gördüm, kasr-ı eyvan yassanıp,
Bayguşun veyrandan artık şehri yokdur dün'yede.

Bilbili gülşende gördüm gül için eyler pıgan,
'Bilbilifi gülşenden artık zarı yokdur dün'yede.

Ey Nesimi, dogn şeyle, doğru yoldan dönmeğil,
İki dilli münküriñ imanı yokdur dün'yede.

CANIMIN CANANI

Merhaba ey zat denizinin tek taneli cevheri,
Vahdet mumudur cemalin, "kün-fe-kân" pervanesi.

Ebediyete kadar güzelliğın huzurunda şükür
secdesi ederim,
Ey cemalin Kâbesi, "küntü kenz"ın hanesi.

Kim dalgıç oldu ise vahdet denizinde, bildi,
Alemin cismi sedeftir, suretin, şeklin ise inci
tanesidir.

Ey bana "misk kokulu saçından gönlünü kurtar" diyen
Hangi gafildir zincirlerden çıkar divanesi.

Gözlerin sevda içkisinden alemi mest eylemiş
Gör, nasıl esrimişdir nergisin mestanesi

Dudaklarının lâli ezel meclisinde içirmiş bana,
O içkiyi ki dokuz felektir onun en küçük peymanesi.

Madem ki viran gönlüm ey can mesken oldu aşkına
İstemez başka imaret gönlümün viranesi

Ey, bu aşık gönlümün halini soran, her an bana,
Halini bildirmez, illâ aşk ateşine yanası.

İsterdim canımı şükrederek vereyim ben kavuşmana,
Duşmedi lâyık yazık ki kavuşmanın şükranesi.

Zahidin efsanesini bırak, söyle aşkın durumunu,
Aşığın semtine sığmaz zahidin efsanesi.

Oldu lâl dudağından Nesimî, Cebrail'in nefesi,
Ey Nesimî'nin hayatı, canımın cananesi.

D Ü N Y A D A

Her kişinin bir münasıp yârı yoktur dünyada,
O kişinin kendisinin bir işi yoktur dünyada.

Her kişiye dert vermişdir, gitti derman arayarak,
Neylesin o derdinin dermanı yokdur dünyada.

Baykuşu viranda gördüm, köşk saray yapmış,
Baykuşun virandan fazla şehri yokdur dünyada.

Bülbülü gül bahçesinde gördüm gül için eder figan,
Bülbülün gül bahçesinden fazla ihtiyacı yokdur
dünyada.

Ey Nesimî, doğru söyle, doğru yoldan dönme,
İki dilli münkirin imanı yokdur dünyada.

BAR İDİM

Kimse yokdı bu cahanda, men ovaldan bar idim,
Gövherin yegdenesinden ilgeru derkar idim.

Gövheri ab eyleban, tutdı cahanı serbe-ser.
Yeri-gögi, arşı-kürsi... yaradanda bar idim.

Ol menin sırrım bilurdı, men hem anın sırrını,
Şol günü meni yarattı, men ona derkar idim.

Kazılar, ey mollalar, meğer ki men kanda idim,
Düşmüş idim ol denze, derya-yı ummanda idim.

Ol defize düşgen kişi, gurban bolar anın işi,
İçgeriden içgeri sır bile pinhanda idim.

Alı bile çaldım gılıç, Hüseyin bile düşdüm şehid,
Yetmiş gün Kap dağında Hemze bile ceride idim.

İmran oğlu Musa bile turdum, bardım Tur dagma,
Mekge binyat goyulanda, Halil bile anda idim.

Yusup bile bir gudukda yıglar erdim zar-zar,
Yakup dağı köp yıgladı, men anda Kengan'da idim.

İsmagıl çaldı pıçak, pıçak ana ker etmedi,
Dost bizi azat eyledi, goç bile gurbanda idim.

Zikiriya berdi hatda, başıma goydular erre.
Eyyup bile çekdim ıza, Yunus bile Lut'da idim.

Ahmet can, gör kim, magraçda, dileğin edur arşda,
Könül isteği başda Mansur bile darda idim.

Misgin Nesimi'nin canı aşıkların yanındadır,
Dün'ye vepası yok eken, dost bilen seyranda idim.

MENDEDİR

Aşığ-a, gelgil beri, can birle canan mendedir,
Zahıd-a, sen kaydasen, nur ile iman mendedir!

Mendedir ol yer u göknün hikmeti hem gudratı,
Ot bile toprak, hova, suv cümle ihsan mendedir!

Hak-Tagala inderipdir asmandan dört kitap
Men onu menzur kılman, çünkü pırkan mendedir!

Ne bakarsen, ol kitapnın agma-garasma,
Aç gulagın, dinlegil, avaz-ı Kur'an mendedir!

Men Nesimi, sorularam Şahımerdan neslinden,
Ger kabul kılsa halayık, ayd-ı gurban mendedir!

VARİDİM

Kimse yoktu bu cihanda, ben evvelden var idim,
Cevherin tek tanesinden ileri aşikâr idim.

Cevheri su ederek kapladı cihanı baştan başa
Yeri göğü, arşı kürsü yarattığında var idim

O benim sırrımı bilirdi, ben de onun sırrını,
O gün beni yarattı, ben ona aşikâr idim.

Ey kadılar, ey mollalar, meğer ben nerede idim,
Düşmüş idim o denize, derya ve ummanda idim.

O denize düşen kişi, kurban olur onun işi,
İçeriden daha içeri bir sır ile gizli idim.

Ali ile birlikte çaldım kılıç, Hüseyin'le düştüm şehit,
Yetmiş gün Kaf dağında Hamza ile cenkte idim.

İmran oğlu Musa ile kalktım vardım Tur dağına,
Mekke inşa edildiğinde Halil ile orada idim.

Yusuf ile bir kuyuda ağlar idim zar zar,
Yakup da çok ağladı ben o zaman Kenan'da idim.

İsmail çaldı bıçak, bıçak ona kâr etmedi,
Dost bizi azat eyledi, koç ile kurbanda idim.

Zekeriya verdi hatta başıma koydular testere,
Eyüp ile çektim eziyet, Yunus ile Lut'ta idim.

Ahmet Can, gör kim, miraçta, dileğini eder arşta,
Gönül isteği başta, Mansur ile darda idim.

Miskin Nesimî'nin canı aşıkların yanındadır,
Dünyanın vefası yokmuş, dost ile seyranda idim.

BENDEDİR

Ey aşık, gel beri, can ile canan bendedir,
Ey zahit, sen neredesin, nur ile iman bendedir.

Bendedir o yer ile göğün hikmeti ve kudreti,
Ateş, toprak, hava ve su, cümle ihsan bendedir.

Hak Taala indirmiştir gökten dört kitap,
Ben onu beklemedim, çünkü furkan bendedir.

Ne bakarsın, o kitabın akına karasına,
Aç kulağımı dinle, Kuran'ın sesi bendedir.

Ben Nesimî'yim, sorulurum Şah-ı Merdan neslinden,
Eğer kabul kılsa halk, kurban ayı bendedir.

YAR İSTEMEZ

Sen mana yar ol ki, könlüm ol dahi yar istemez,
Könlümifî dildarı sen-sen, özge dildar istemez.

Cennetil-me'va yüzün gülzarına müştak olan,
Kim ki şol gülzarı boldı, özge gülzar itsemez.

Te ebet dildar imiş hakdan nesibi her kim ol,
Senden, ey dilber, iki elemde dildar istemez.

Köfüümin maksudu sensen, hacatı hakdan budur,
Hacatından ayrı könlüm nesne zinhar istemez.

Kim ki zülpün hıyalını bağladı köfilümde ol,
Rahıb-ı diyir oldı adı, özge zünnar istemez.

Gel ki, sensiz könlüm, ey, can-ı cananın hasılı,
Kün-fekânı hasılından oldı bizır, istemez.

Sorma, ey dilber, mana kim: "Hacatın menden nedir?"
Çünkü magşugından ayrı aşığı yar istemez.

Yüzünü biperde görmek isterem dayım veli,
Münkirin görmez gözi kim, keşf-i esrar istemez.

Çün "Enel-Hak" darını, Mansur ölen dar isteban
Ölmeyen Mansur olan hak lis-i fiddar istemez.

İstedi hakdan Nesimi vaslını boldı mırat.
Meliki didar olupdır, gene u dinar istemez.

BERİ GEL!

Suvsadım vaslına, ey cennet-i rızvan, beri gel!
Yakma hicrinde meni, munça ki, eycan, beri gel!

Pırkatm şerbetini acıdır, anı içerem,
Ey, lebin gül şekeri, derdime derman, beri gel!

Aşığın tamusu yarından olduğudur haya,
Ay cemalin husnı, ey rovze-yi rızvan beri gel!

Anbar-ı sünbül-i zülpün düşeli menden irak,
Gatı aşuftayam, ey zülp-i perişan, beri gel!

Könlümifî hesreti gözyaş ile gark etdi, meni
Munça ağlatma meni, ey gül-i handan, beri gel!

Kırpiğin şovk okum bağrıma, ey can, uralı,
Yüreğimden gözüme her dem iner gan, beri gel!

YAR İSTEMEZ

Sen bana yar ol, gönlüm başka yar istemez,
Gönlümün hakimi sensin, başka hakim istemez.

Cennet gibi yüzünün gül bahçesine müştak olan,
Kişi o gül bahçesini buldu mu başka gül bahçesi
istemez.

Kimin ebediyete kadar sevgili ise Hak'tan nasibi,
Senden ey dilber, iki alemde sevgili istemez.

Gönlümün maksudu sensin, dileği Hak'tan budur,
Gönlüm dileğinden başka nesne kesinlikle istemez.

Kim ki zülfünün hayalini bağladıysa gönlüme,
Kilise rahibi oldu adı, başka kuşak istemez.

Ey canımın ve cihanımın hasılı, gel ki gönlüm sensiz,
"Kün-fekarı"ın hasılından bıkip usandı, istemez.

Ey dilber bana "Benden istediğin nedir?" diye sorma
Çünkü sevgilisinden ayrı âşığı yâr istemez

Yüzünü perdesiz görmek isterim daima, ama
Münkirin görmez gözü sırların keşfinji istemez

Madem ki "Ene'l-Hak" darağacını, Mansur'un
öldüğü darağacını isteyip,
Ölmeyen Mansur "ene'l-hak leysefi'd-dâr" istemez.

Nesimî Hak'tan sana kavuşmayı istedi, buldu murat,
Yüz güzelliğine sahip olmuştur, hazine ve dinar
istemez.

BERİ GEL

Susadım kavuşmana ey cennet bahçesi, beri gel,
Yakma ayrılığınla beni bunca, ey can, beri gel.

Ayrılığın şerbeti acıdır, acı içerim,
Ey dudağı gül tatlısı, derdime derman, beri gel.

Âşığın cehennemi yârinden ayrı oluşudur,
Ey güzel yüzlü, ey cennet bahçesi, beri gel.

Sümbül saçlarının kokusu benden uzak düşeli,
Çok çılgınım, ey perişan zülüflü, beri gel.

Gönlümün hasreti göz yaşına boğdu beni,
Bunca ağlatma beni ey güleç yüzlü gül, beri gel.

Kırpiğin arzu okunu bağrıma vuralı ey can,
Yüreğimden gözüme her an kan iner, beri gel.

Gözlerim yaşı akar, başıma tupan döküler,
Ey peri çehre, boyı serv-i rovanım, beri gel!

Firkatin gahrı meni yakdı, incatdı azım,
Vasimiz kandadır, ey rehm-i rahman, beri gel!

Zülp-i ruhsarını görmeklik için leyi u nahar,
Okıram "Sub'ül- mesanı" ile Kur'an, beri gel!

Elemi tutdı bu gün husn-ı ruhun destanı,
Aperin, husnuna, ey rovze-yi rızvan, beri gel!

Eylemiş canını çün Haka Nesimi teslim,
Ne ziyan eyler ana kayd ile zindan, beri gel!

BOLMUŞAM

Könlümin veyranasında genc-i pınhan bolmuşam,
Bolmuşam şol maha gurban, lagl-ıbican bolmuşam.

Işkın derdinde könlüm nice rencur olursa,
Leblerin dövründe her dem munça dövrän bolmuşam.

Küfr eğer iman değildir, bes niçik düşmüş ki men,
Küfr-i zülpün halkasında ab-ı hayvan bolmuşam.

Hızr eğer zulmata girdi, istedi ab-ı hayat.
Men dodagın çeşmesinden ab-ı hayvan bolmuşam.

Dişlerin eksi, niger-e, könlüme nağş eyledi.
Gözlerim bahırmda her dem dürr-i mercan bolmuşam.

Rovza-yı nızvana dagvat kılma, ey zahit meni,
Çün men ol dergehide sehn-i gülüstan bolmuşam.

Men Nesimi, canımı şol maha gurban eyledim.
Gör, ne gökçek şol hilali yaya gurban bolmuşam.

DÖNMEZEM

Bir cepakeş aşığam, ey yar, senden dönmezem,
Hancar ile yüregimni yar, senden dönmezem.

Doğruyam ışkın yolunda, kamatin dek doğruyam,
Çekseler Mansurlayın berdar, senden dönmezem.

Ol cemalın meshuf ı nur-ı hak çün, ey senem, Nice
kim bu tende canım bar, senden dönmezem.

Mecnun-u şeyda idim, saydına düşdüm ey niger,
Yanaram pervana dek bir nar senden dönmezem.

Gözlerimin yaşı akar, başıma tufan dökülür,
Ey peri yüzlü, yürüyen servi boylum, beri gel.

Ayrılığın kahrı beni yakdı, çok incitti,
Kavuşman nerededir, ey Allah'ın rahmeti, beri gel.

Yanağındaki zülfünü görmek için gece gündüz,
Okurum "Sebu'l-Mesani" ile Kuran'ı, beri gel.

Alemi tuttu bugün yanaklarının güzellik destanı,
Aferin güzelliğine, ey cennet bahçesi, beri gel.

Eylemiş canını madem ki Hakk'a Nesimî teslim,
Ne ziyan eder ona zincir ile zindan, beri gel.

OLMUŞUM

Gönlümün viranesinde gizli hazine bulmuşum,
Olmuşum o şaha kurban, cansız lâl bulmuşum.

Aşkın derdinde gönlüm ne kadar eziyet çekerse,
Dudaklarının devrinde her dem o kadar devran
bulmuşum.

Küfür eğer iman değilse neden düşmüşüm ben,
Zülfünün siyah küfür halkasında hayat suyu
bulmuşum.

Gerçi Hızır zulmete girdi, istedi hayat suyunu,
Ben dudağının çeşmesinde hayat suyu bulmuşum.

Dişlerinin aksi, ey tapılası güzel, gönlüme nakış eyledi,
Gözlerimin denizinde her dem inci mercan
bulmuşum.

Cennet bahçesine davet etme beni, ey zahit,
Çünkü ben o dergâhta gülüstan alanı bulmuşum.

Ben Nesimî'yim canımı o ay yüzlü sevgiliye
kurban eyledim,
Gör, ne gökçek, o hilalî yaya kurban olmuşum.

DÖNMEM

Bir cefakeş aşığım, ey yar, senden dönmem,
Hançer ile yüregimi yar, senden dönmem.

Doğruyum aşkın yolunda, boyun gibi doğruyum,
Çekseler Mansur gibi darağacına, senden dönmem.

O cemalinin kitabı Hak nuru için, ey tapılası güzel,
Bu tende canım var oldukça senden dönmem.

Çılgın Mecnun idim avına düşdüm ey sevgili,
Yanarım pervane gibi ateşte, senden dönmem.

Rende-yi rısva menem, basımdadır govga-yı ışk,
Goymuşam bu nam u neni, ar senden dönmezem.

Aşığam husnufi yolunda, hasta könlüm merhemi
Yüz cefa kılsan mana, dildar, senden dönmezem.

SIGMAZAM

Bende sıgar iki cahan, men bu cahana sıgmazam.
Gövher-i lamekan menem, kövn-i mekana
sıgmazam.

Arş ile ferş, "kap" u "nun", mende bulunur cümle çün.
Kes sözünü uzatma kim, şerh-i beyanga sıgmazam.

Kövn-i mekandır ayatım, zata gider nahayatım,
Sen bu nişan ile meni bil ki, men bu nişana
sıgmazam.

Kimse güman-ı zan ile Hak ile olmadı biliş.
Haki bilen bilir ki men zann-ı gümana sıgmazam.

Surata bak u magnıyı surat içinde tanı kim.
Cism ile can menem veli, cism ile cana sıgmazam.

Hem sadafam, hem inciyeim, haşr-ı sıratı senciyeim,
Munça kumaş u raht ile men bu dukana sıgmazam.

Genc-i nahan menem men uş ayn-ı ayan menem
menus,
Gövher-i ken menem men uş, bahri yu kene
sıgmazam.

Gerçi muhit-ı agzamam, adım adamdurur, adam,
Tövr ile kün-fekan menem, men bu mekana
sıgmazam.

Can ile hem-cahan menem, dehr ile hem-zaman
menem,
Gör, bu latıfayı ki men dehr ü zamana sıgmazam.

Encüm ile pelek menem, vehy bilen melek menem,
Çek dilini yu eysem ol, men bu lisana sıgmazam.

Rezil rısva bir kalenderim, basımdadır aşk kavgası,
Bırakmışım bu şan, şeref ve arı, senden dönmem.

Aşığım güzelliğinin yoluna, hasta gönlümün merhemi,
Yüz cefa kılsan da bana, ey sevgili, senden dönmem.

SİĞMAM

İki cihan bana sığar, ben bu cihana sığmam,
Mekân üstü cevher benim, varlığa ve mekâna
sığmam.

Gökyüzü ile yeryüzü, "kaf" ve "nun", bende bulunur
hepsi,
Kes sözünü uzatma, çünkü ben şerhe ve beyana
sığmam.

Varlık ve mekân benim ayetimdir, delilimdir,
sonum Zat'a gider,
Sen beni bu nişan ile bil, ama ben bu nişana da
sığmam.

Kimse şüphe ve zan ile Hak'la tanış olmadı,
Hakk'ı bilen bilir ki ben zanna ve şüpheye sığmam.

Surete bak ve manayı bu suret içinde tanı,
Cisim ile can benim ama cisim ile cana da sığmam.

Hem sedefim hem inciyeim Haşir yeri ve
Sırat köprüsünün delisiyim, Bunca kumaş ve
binek takımıyla ben bu dükkâna da sığmam.

Gizli hazine benim, apaçık görünen de benim,
Cevher kaynağı benim ben işte, inci denizine de,
maden ocağına da sığmam.

Gerçi her yeri kaplayan ulu bir okyanusum, adım
insandır insan,
Tavriyla "kün-fe-kân" benim, ben bu mekâna sığmam.

Can ile aynı cihandayım, alemle aynı çağdayım,
Gör bu latifeyi ki ben bu dünyaya ve zamana
sığmam.

Yıldızlarla felek benim, vahiy ile melek benim,
Çek dilini de sus, ben bu lisana da sığmam.

Zerre menem, güneş menem, çar ile penc u şeş
menem,
Suratı gör beyan ile çünki beyana sıgmazam.

Zat ile hem sıpat ile, gadr ile hem berat ile,
Gül-şekerem nabat ile piste dahana sıgmazam.

Şehd ile hem şeker menem, şems ile hem kamar
menem,
Ruh-ı rovan bağışlaram ruh-ı rovana sıgmazam.

Nara yanan şecer menem, arşa çıkan hacar menem,
Gör bu odufi zıbanasm, men bu zıbana sıgmazam.

Gerçi bu gün Nesimem, Haşımıyam, Kureyşiyem,
Mundan uludur ayatam, ayat-ı şana sıgmazam.

DÖVRAN ÜÇİN

Dönmüşem gamdan Mala, şol mah-ı taban için,
Kılmışam gurban bu canı, şol şeh-i huban için.

Zülpi dağıtmış ruh üzre, örter imanı meğer,
Örme, kafir, çin-zülpi garet-i iman için.

Gerçe ihsandır cepası yarına yarın mıdam,
Dayıma şükr eylerem men dayımıl-ihsan için.

Düş muhıt-ı ıska, iste, lü'lü'-i şehvar ol.
Canını deryaya atma gövher-i umman için.

Gövheri keninde boldı, kim ki boldı gövheri,
Cövheri ol cövheri bil cövheri her ken için.

Işk meydanında, bil kim, bilmedi İspendiyar,
Kim ki Sahrap olmadı ol Rüstem-i Destan için.

Çün lebin ab-ı hayatı vasıl oldu Hızra ten,
Zulm ile zulmata barmak çeşme-yi hayvan için.

Gerçe dökdi işvesi şirin dodagın ganimi,
Şerg eyle kimdir süren bir kovmı yüz-mün gan için.

Ey Nesimi, fazl-ı hakdan çün gani sen, pang ol,
Gör, bu dövranı giderme gerdişi dövrان için.

Zerre benim, güneş benim, dört, beş, altı benim,
Sureti gör beyan ile, çünkü ben beyana sıgmam.

Zat ileyim, sıfat ileyim. Kadir (gecesi) ileyim,
Berat (gecesi) ileyim, Şeker kamışıyla birlikte gül-
şeker tatlısıyım, fıstık kadar ağza sıgmam.

Şeker kamışıyla birlikte şeker benim, güneşle
Ay benim, Akıcı ruh bağışlarım, akıcı ruha sıgmam.

Ateşte yanan ağaç benim, gökyüzüne çıkan taş
benim,
Gör bu ateşin alevini, ben böyle dile de sıgmam.

Gerçi bugün Nesimî'yim, Haşimi'yim, Kureyşî'yim,
Bundan uludur ayetim, delilim, ayete ve şana
sıgmam.

DEVİRANİÇİN

Dönmüşüm gamdan hilale, o parlak ay yüzlü
sevgili için,
Kılmışım kurban bu cam, o güzeller şahı sevgili için.

Zülfünü dağıtmış yanaklarının üzerine, örter imanı
meğer,
Örme kâfir zülfünün kıvrımım imanı yağmalamak
için.

Gerçi sevgilinin sevgiliye cefası her zaman ihsandır,
Daima şükrederim ben, bu ihsanın devamlılığı için.

Düş aşk okyanusuna, iste iri taneli inci,
Canını deryaya atma okyanus cevheri için.

Kim cevheri ocağında buldu ise kuyumcu oldu,
Kuyumcu ol, cevheri bil, cevheri her ocak için.

Bil ki, aşk meydanında İsfendiyar bilmedi,
O Rüstem-i Destan için kimler Sührap olmadı ki.

Madem ki dudağının hayat suyu kavuştu Hızır'a,
tuhaftır,
Zulm ile zulmete varmak hayat suyu için.

Gerçe dökü şirin dudağının işvesi kanımı,
Şeriat ile kimdir süren bir kavmi yüz bin kan için.

Ey Nesimî, Hakkın fazlına madem ki doymuşsun,
rahat ol,
Gör bu devranı, kaygılanma devranın gidişi için.

NAHAN SEN

Egerçe candasen, canda nahansen,
Ki candan ayrı yoksen, belki, cansen?!

Mana vermez nişan sen tek egerçe,
Yer ügökdop-doh cümle nişansen.

Nice gözledim senden meni çün,
Neye kim bakaram anda ayansen.

Hıcıl eyler ruhun husn ile mahı,
Meğer sen pitne-yi ahır zamansen?!

Arapnm nutgı bağlandı dilinden,
Seni kimdir diyen kim Türkmansen.

Canı terk eyledim, boldum cahanda,
Seni bildim ki can ile cahansen.

Görünen sen, gören sensen gözümde,
Söylemezsen veli, külli lisansen.

Vehy-i mutlakdır, ey arif, bu sözler.
Bu sözi, bil ki, andan tercimansen?!

Eteğın silk ahır tozh cahandan
Ne ahır zübde-yi kövn ü mekansen.

Nesimi, sür, bu gün dövrän senindir,
Acap, kim hısrav-ı sahip-zamansen!

DÜŞGELİ YARDAN CIDA

Düşgeli yardan cıda, könlüm perişandır, Huda,
Işk oduna köygen için sına büryandır, Huda.

Hasta könlüm merhemini aytaysana, ey, dilberim,
Leblerin şerbeti derdimge dermandır, Huda.

Ah yüzünni göreyin diyip, intizar boldum, besi,
Garalar men görealman, dide giryandır, Huda.

Totuya kılay didim başgan ızınnıfi toprağın,
Ol miyesser bolmasa, könlümde armandır Huda.

Öltürir bolsafi, behil kıldı Nesimi ganini,
Hahı öltür, hahı köydür, bend-i permandır Huda.

GİZLİSİN

Her ne kadar canda isen de, canda gizlisin,
Ki candan ayrı değilsin, belki de cansın.

Sen bana bir nişan bile vermezsen de,
Yer gök dopdolu, cümle nişansın.

Ne kadar gözledim senden beni,
Neye baksam sen onda ayansın.

Utandırır yanağın güzelliğiyle ayı,
Yoksa sen ahır zaman fitnesi misin

Arap'ın nutku bağlandı senin dilinden,
Seni kimdir diyenlere diyeyim Türkmensin.

Canı terk eyledim, buldum cihanda,
Seni bildim ki can ile cihansın.

Görünen sen, gören sensin gözümde,
Söylemezsin ama külliyan lisansın.

Ey arif kişi, bu sözler mutlak vahiydir,
Bu sözü bil ki sen ondan tercümansın.

Eteğini silk, vaz geç bu tozlu cihandan,
Nihayetinde yaratılmışların özüsün sen.

Nesimi, sür bu gün devran senindir,
Tuhaf ki zamanın en kuvvetli padişahısın.

DÜŞELİ YARDAN AYRI

Düşeli yardan ayrı, gönlüm perişandır Tanrım.
Aşk ateşine yanan için sine kebaptır Tanrım.

Hasta gönlümün merhemini söylesene ey dilberim,
Dudaklarının şerbeti derdime dermandır, Tanrım.

Ah yüzünü göreyim diyerek çok bekledim yeter,
Karıştırım ben göremem, gözlerim yaşlıdır, Tanrım.

Bastığın toprağın izini gözüme sürme kılayım dedim
O müyesser olmazsa gönlümde hasrettir, Tanrım

Öldürmek istersen serbest bıraktı Nesimi kanını,
İster öldür, ister yandır, fermanına bağlıdır Tanrım.

TÜRKi PERİZAT

Bu ne adatdur, ey türki perizat,
Gamından bolmadım bir lahza azat.

Sipahi gözlerin gan dökmek için,
Çekipdir tığını manend-i polat.

Rovamı könlümin şehrinde senden,
Pırak-ı gussadan gam tutdı binyat.

Bu bidadı mana hicran kılıpdur,
Cahanda kılmadı Nemrud u Şetdat.

Gel, ey şirin dahan, ışkım gamından
Menem ol Kuhiken, biçere Perhat.

Nazar kılığıl bu veyran könlüme, şah,
Kılur soltan olan veyranı abat.

Nesimi, edever adı cahanda,
Olardan bu cahanda galdı bir at.

TÜRk GÜZELİ

Bu ne adettir ey peri kadar güzel Türk,
Gamından olmadım bir an bile azat.

Sipahi gözlerin kan dökmek için,
Çekmiştir kılıcını çelik gibi.

Reva mı gönlümün şehrinde senden,
Ayrılık kederinden gam kurdu bina.

Bu zulmü bana hicran yapmıştır,
Cihanda yapmadı bunu Nemrut ve Şeddat.

Gel ey şirin ağızlı, aşkın gamından,
Benim o dağlan yaran biçere Ferhat.

Nazar kıl bu viran gönlüme, ey şah,
Sultan olan viranları kılar abat.

Nesimî cihanı bir yad ediver,
Olardan bu cihanda kaldı bir ad.

